

773.

La Clara.

Comedia en un acto

y
en vers

original de

Pera Poblador y Gil.

Arad

Personatjes.

Clara —

Emilia —

D. Pere —

D. Pau —

Arturo —

Profel —

La Escena à Barcelona.

Acte únich.

117

Escena 1.^a

Sala deserta. Porta al foro tras la lateral y balcó a la dreta. Clara y D. Pau. La primera sentada y preocupada mirant al balcó. D. Pau dret al seu costat ensenyantli una carta.

Clara. Ay papá, ditjosa carta
ditjosa carta papá
la he llegida mil vegadas.

Pau. y altres mil las llegirás.

Clara. Ni cap pape de comedia
llejeix tan un comediant.

Pau. Vet aquí, comedia sempre
y que la tens a'nal cap.

Sola. Però pare...

Pau No'm repliquis

y torna a llegir

Sola. Així ray

si vol no farei altre cosa

del dematí fins al tart

(Agafa la carta 'm demostració de disgust y llegint
satíricament.)

« Estimats oncle y cusina

(gracias) dech participals

que he lograt una fortuna

grandiosa, haventme casat.

La meua dona no es guapa

però te hisendas y rals

que son la millor guapera

del sigle civilisat.

Ja se que a primera vista
 los semblara un tipo estrany,
 pero un cop ja frequentada
 de segu l'estimaran
 moltes ganas de coneyehus
 te l'Emilia, perque sap
 que de la meua familia
 sou los unichs qu'heu quedat.

Avuy al tren de la tarde
 arribarem a Ciutat
 ab això tes mes puch dir los
 tinguin a punt lo dinar
 pera rebre al qui l'estima
 de tot bon cor

Rafel Crach.,"

Això es talent.

Clara.

Deu li torni.

Pau.

Que vols di'?

Clara.

Aores papa

que de sermons ~~estich~~ fiteja

de cusins, cartas y rals

que m' deije viure tranquila

que no m' para mots anys

ni tinch ganas de casarme

ara ni m' Dn. Pere may.

Pau.

Que dius.

Clara.

Lo que sentiu, pare

la paciència acabo ja

y com de nom me dich Clara,

vull parlar ab claretat.

Es cert qu'estimo al Arturo

que m'agrada tan y tan

que m molt gut per ell perdria
fins la vida.

Pau. Vols calla'

Clà. Si vull ni puch

Pau. Quin descaro!

Clà. Vull los drets individuals
no me haven dit vos mil voltes
= jo tinc lo cor llieral
= esclavitut no m'agrada
donchs acabem aviat.

Jo vull se lliure (entenen se)
sens faltas a la moral
vull fer lo que l'cor me dicti
tal com pensi vull obrar
estimar a qui m'agrada
a qui no m'agrada may.

Clara 'm dich y vull ser clara
no vull fingir ni enganyar
y aixís, obro com a filla
que te 'l pare liberal.

Pau Me deixas blau

Clara. Ya'mi groga

Pau La vermell me vaix tornant
y potse 't posi morada
si 'm puja la mosca 'l nos.

Clara. (Fingint plorar.)

Pau Ay, si la mare fos viva
No fora morta. Caram,
aquest diantre de moscota
te un genit del botaban!

Clara Ara si que no t'inch dupte
del que diuen pel veïnat

Pau. Filla, filla.

Clara. Aixís, pequeu-me
com que no m'estimeu ja.

Pau. Tu 'm faries torna' simple

Clara. Aquella be, 'n fa torna'

Pau. ¿Que dius? Maria Santíssima
quin modo de posa' mal.

Clara. No ho requi' pare, no ho requi'
ahi sortiran plegats.

y un xicotots que'os van veure
ep, al parque! van crida'

Pau. No m'atropinis, Clara
y tinguem la festa en pau.

Mira, surto a compra postres
per cuant los nuvis vindran.

(Se'n va pel foro.)

Escena 2.^a

Clara sola.

Sembla que l'hi cou la llaga,
y ja no'n vol sabe'ri.

Que jo no estimi al Arturo
pobre pare, esta' ben freech.

vostes no l'deuchen conceixe;

donch mirin, es molt quapet;

lo qu'es una servidora

'm torno boija per ell.

Pero si l'han de conceixe:

es un comediant; se enten:

un actor qu'al Bon Retiro

sempre fa l'millo' pape'.

Aquell qu'abrassa a la dona

que sempre fa de promes...

no hi cabuen? Un molt remono

(Arturo al foro; vestira elegant.)

Art. Clara! Claretta!

Escena 3^a

(Arturo l'agafa per la ma.)

Clara com llum del sol.

Clara. Per Déu, Arturo

Art. Clara com lo mirall, com l'aygua pura

Clara Deixemse de comedias, criatura
que tinc per explicitate un gran apuro

Art. Per escoltarte deliro.

parla; vamos, qu'ha passat?

Clara. Que l'pare esta indisposat
perque ets actor del Retiro.
Com que 't ven tan ben vestit
aixis per tot dia, 's creya...

en fi, 's va forma' l'idea
qu'eras rich.

Art. Donchs s'ha lluit.

Cl. ; Que vols di, Arturo?

Art. Pobre home

li semblo un senyo; ja ho crech
si 'm paguessin... lo que dech

crequis que fariam broma
Mria, enseno un caliquenyo

qu'es lo rebuñ del estanch,
pero no en bitllets de banc

'm papeletas d'empenyo;

Papeletas ja venudas

que no 'm reportan cap dany

perque cuant ha complet l'any

ja son las prendas venudas.

Creu que soch rich, que no ho creya
 perque filleta, curteijo
 dels vertits que jo llukeixo
 hi ha algun sastre que jemege
 Mira si tinch poca pena
 ab lo que t' vaig a conta':
 fa un any que no puch passa'
 pel carri de la Cadena.

Dech a'tothom, ho pots creure;
 del beato lo meu sou
 per vicis, no arriba prou,
 y per forza tinch de deure.

Estich tronat, creume clara,
 i t'agrada la claretat?
 donchs te dich la veritat:
 ja li pots conta' al teu pare

Si tu'n tira' endevant
la miseria no m'espanta
que be pot se' figuranta
la dona d'un comediant
Si l'teu pare 't desareta
tots dos 'ns acamparem
mol. sera' que no trobem
per menjar, una pesseta.

Ara, tu mateixa, filla,
ja t'he dit lo que fa' l'cas
avants de donar un mal pas
pensa qu'ets una pubilla

Clà. Pero...

Art. Faig tart al ensaig

Clà. Escolta.

Art. No puch clareta.

Clara. Pensa que jo quedo inquieta

Art. Pensa que 'intranquil me'n vaig.

(Se'n va. Foro.)

(Aquests versos los diran anantsen. Teràjich.)

Escena 4^a

(Clara sola, luego D. Pere pel foro.)

Clara

(mirant pel balco.)

Se'n va i no's gira
ni una sola vegada

; tant que l'estimo!

Paciència Clara

vaig neipe lliure

no vull se esclava

res me faria

ser comedianta

que amor es vida.

Cosa es probada,
Donchs jo vull viure
com la lley mana
que per morirne
soch jove encara
Si l' pare 'm renya
li dire 'm rabia
com al teatro
dihuen las Dams
movent los brassos
eipas paraulas:

(Ademants trajecths.)

= Obriume prompte
= fossa ben ample
= per soterrarne
= la pobre Clara.

« Jo estimo a' un jove
 « ell m' idolatra
 « d'aquell vell ranci
 « no vull las babas

(al publich.)

Aviat fora
 primera dama.

Escena 5ª.

(Clara y D. Pere.)

Pe. Se pot entra', pubilleta?

Cla. Si no te mal a' las camas
 ja ho sab, com sempre (vell ranci.)

Pe. Gracias, Clareta. (Lui's maca!)

Cla. Segui.

Pe. Ab ton permis. (Ja es meva.)

Va per seurer a la cadira, fa un gestu y ell que-

da mitj cayent.)

Clà. (Se tranquessis l'espinaada!)
¿que s'ha fet mal?

Pe. No t'espantis
no ha estat re.

Clà. (Quina desgracia!)

Pe. Clàreta veig que m'entimas
mes de lo que jo pensaba
y t' voldria fe un regalo

Clà. Vol calla...

Pe. Las arrecadas

que guardo de la difunta
son molt bonas; d'or y plata

Clà. Gracias, no's cansi. don Pere
no veu que si las portaba
tots los coneguts dirien

que Déu l'hagi perdonada.
 Guardilas, jo no vull joyas
 molt la sensilles m'agrada
 y potse' qu'un altre dia
 fassin servey per un altre.

Pe. No ho crequis no, filla meua
 o tu o cap mes.

Clà. (Com s'epalta)

Pe. Te estimo.

Clà. Sembla un auell
 de la primera volada.

Pe. Finch alguns anys mes que tu
 vol di'?

Pe. Ja vaig per pipanta.

Clà. Jo ni hauria fets mes
 com hi ha mont.

Pe.

vols di Clara?

Clara.

No ho vull di no, ho asseguro:

home, si li cau la baba
y encara pensa en casarse.
Deu li torni.

Pau

Que dius ara?

Clara.

Que no l'vull de cap manera
que no mes veurel m'entada
y que si l'meu pare l'vol
pot casarse ab lo meu pare.

(Clara entra a la habitació de la dreta.)

Escena 5^a.

Al diantre^{de} la picota
mireu que sembla mentida
com li talla l'estiara
quin descaro, indigna, indigna.

Desprecia a tot un D. Pere
 amo de casas y vinyas
 guapot y de bona planta...
 això es una picardia.

To parlare' ab lo teu pare
 perquè 't casqui una pallissa.
 Vaya, vaya, donas joves
 y guapas pescam voldrian
 y tant's esgarrifalls ella!..
 To crech que m'alcaria.

Me'n vaig y tornare' luego
 que pot se' D. Pau hi siga
 y a las horas Dña. Clara
 ja veurem si es tan altiva.

Se dirigeix al foro tot mirant a la porta pe hont
 ha entrat Clara. D. Pau que ve ab una gran

papeirina poca ab ell.

Escena 6^a.

D. Pau, D. Pere y luego Clara.

Pa. Ay!

Pe. Diantre quinas empentas.

Pa. Home de deu, perque bada?

M'ha xafat tots los bolados

Pe. Que deu, Pau, bolados ara?

Pa. Si

Pe. Donchs sapiga y entenga

que jo no n'estich per gaires.

que estich cremat qu'embutejo

D. Pa. Lo donchs D. Pere, que passa.

Pe. Que vol que passi; sant home

que la senyoreta Clara

ab tota desfetxatés

m'ha donat una carbassa.

Pa. Que diu?

Pe. Lo que sent.

Pa. Dimontri

a mi aquesta noya 'm mata.

(cridant.)

Clareta, Clareta!

Pe. Ara

veurem aquells fueros...

(Clareta sortint.)

Pau. Clara!

Clareta!

Bla. Que mana pare.

(D. Pau l'agafa pel bras.)

Pau Escolta, filla, musola:

i per quin motiu, descarada

desprecias a D. Pere
sent tant rich?

Pe.

(Com la hi planta.)

bla.

Perque es massa vell y ranci
perque ja li cau la baba
perque al cap de quatre dies
haure de tenir la carga
de dultro penjat al bras
sempre que sortim de casa
perque no vull una mornia

Pe.

(No m'ho diria a la casa.)

bla.

Yo en fi, alla dintre tinc feyna
y m'convi molt acabarla.

Se'n entra al seu quarto. D. Pera corre
al seu darrera y la tren dant mostras de
disgust. Apareix Arturo al foro.

7 128
D. Pa. Ajonollat.

Clara. Aixo may.

Pa. ¿Que al nas me puja la mosca
(Leafa ajonollá quedant ab lo bras alsat
com per pegarli. D. Pera l' detura y que-
dan formant cuadro.

Art. Si ara estes l'escena fosca
un drama de Echagueray

Pa. ¿Qui casarás?

Clara. Que no pare
mateume si així ho voleu

Pe. Francament m' sab molt greu
que per mi...

Pa. No per la Clara
resdera del comediant
aquet diantee de pieta...

pus sembla que no hi es tota
(Arturo baixa y s' coloca al mitj.)

Art. Aprofito aquest instant.

Pa. (sorprès.)

Arturo!

Art. Si senyo, Arturo.

Un comediant del Pretis
segons diu vostè, y m'admira
que sigui tan cap de sur.

Pa. No m'insulti.

Clara (Soy apreta.)

Art. Aquest vellot...

Pe. Que diu ara?

Art. Casarse vol ab la Clara
y os fa perdre la pabeta

Pa. Lo que 'n te de fe vostè'?

Yo a casa meva soch l'arrio

Ar. No sense motiu m' esclamo
perque l'estimo tambe.

Lo estimo, crequim D. Pau
no perque siga pubilla,
que vull a' la vostra filla
mes que no li deu ni un clau.

Pe. Que la sab llarga aquest payo

Art. Jo treballare' per ella

Cl. Jo farem bona parella

Art. Jo per pobre no desmayo.

(veus dintre.)

Oncle! cusina!...

Pa. Con Rafel

y que be en bona ocasio

Art. Me retiro

Pa.

No home, no,
veirà una lluna de mel
(veu dintre.)

Ahont sou!

Pa.

Veura l'meu nebot.

¡ Si ho ha sapigut entendre!

Ar.

Ta, ja, ja, deipam entendre.

Clà.

Mal com no s'acaba l'dot.

Apareixen al foro Rafael y Emilia.

Lo primer vestit ab elegancia y gust, la segona
ab bonas robas, mes sumament ridicula.

Escena

(Clara llena una riallada.)

Clà.

Ta, ja, ja. Guin mamarracho

Pa.

Clareta! Oncle!

8
130
Ela.

Ay cusi

ja t'aseguro... qu'es muda?

Pa. No, - Emilia...

(invitantla a saludar. Ella tota distreta.)

Emi.

No se que di'

Ela. Cusina.

Pa.

Neveda

Emi.

(fent lo ploricó.)

Y ara ; tots se las hetuen ab mi

Pa.

No ploris, dona, no ploris
es que t'estiman.

Emi.

Ti, jü.

Pa.

Dona la ma a la cusina
y abraça al oncle...

Emi.

Fugim,

que jo vull veure al meu pare.

Clara. At dich noy que t'has lluit.

Art. (Lluïm tipo per una pena)

Pe. Pau, me'n vaig.

Pa. No, dini aquí

Pa. Ja veuran; com no està feta
a' ana' en lloch s'ha avergonyat.

Clara. Seu, cusina

Emi. No vull seure.

Pau. ;Y ara! que manas de mi?
(al foro.)

Dolores, para la taula
que dessequida venim

Art. Ja t'aseguro, Claretta

que d'aquet tipo ni ha un tip.

Pa. (a Clara.)

No'n fassis cas, te rarsa

esta' molt mimada.

Gla.

Si'?

donch li darem un carnetlo

Pa.

(à Ramon.)

Yo que tal, te molt pistinck?

Pa.

En metalich poca cosa

pero en fincas molt

Art.

Lluit

pape' desemperny' D. Pere

Pe

Leue fem aixis

Pa.

Desseguitt;

desseguida, desseguida

podem comensa' a sortir.

(Al dirijirse al foro apareix lo carté.)

Carté:

Bon dia y bon'hora.

Pa.

Carta.

Car. No es pas per voste'.

Ra. No, es per mi

(mirantla.)

Carta del meu papà, sogre.

Pau. Qu'és estrany surtint ahí

Ra. Donchs jo veig cosa sensilla.

Com qu'és un home tan rich
s'ha cregut que hem pres pòchs ^{de} ^{en} ^{el} ^{cor}
jo y sa filla, per venir
y 'ns envia alguna lletro.

(Pau a Clara.)

Pau (Veus, dona, com es felis?)

Clara (Felis ab aquesta estatus?)

(Rafel s'atansa a Emilia ensenyantli la carta.)

Emi. Carta de papà.

Ra. Si, si.

del teu papà qu'ens estima.

Clà. Que'n tens de barra, cusi

Pa. Llegeix la nevot, llegeix la

Art. Si estorbo

Pa. (à Rafael.) Ca, pots llegir.

(Això vull jo que la escoltis)

per posarte en compromís

de veure'l que son los cuartos

en lo sigle que vivim.)

(Rafael llegix.)

Gendre meu, quant eixa carta

arribi a las tebas mans

pots resarme un pare nostre

perque ja seré a ca' Taps.

Ta fa temps qu'el suicidi

com a consol vaig buscai

y per ma pobre filleta
no m'atrevia a adoptar
puig greu sentia l' deiparla
desgraciada en l'orfandad.

Mes avuy, tranquil me mato
perque te abtu un bon costat
confesso que so un infame
pero tu m'perdonaras

Rafel, perque trist te juro
qu'ets victima d'un engany
Jo era rich al l'apariciencia
pero los meus capitals
pera satisfer los deutes
no podian arriivar.

y per fugi' de ls inglesos
he fet aqueix cop de cap.

A Déu, lo millor de ls jendres
 home ingigne de cor grant,
 tu qu'has fet un sacrifici
 molt major qu'el d'Abraham.
 Perque casarse ab ma filla
 vol tota una voluntat.

(Acabant la lectura s'abrassa ab son oncle.)

- Onche, jo m'tapo, jo m'moro!
 D'aquesta dona qu'en faig?

Pa. Home, busca una barraca
 que prou ni hi han per llogar
 y a quatre cuartos l'entrada

Ra. Calli, per Déu.

(Emilia que durant la lectura ha sortit y entrat
 per allà ahont ha volgut sense fersen càrech diu.)

Emi.

Vull dirá'

Clà. Y donchs, pare, que li sembla:
; aixo es la felicitat?

Pa. D. Pere aquesta experiència
d'opinió m'ha fet canviar
ab aixo...

Pe. No continuï
Deu los fassi ben casats.

(à nan Rafel.)

No ploris, Rafel, no ploris
no us mancarà un tros de pa
jo soch rich, a ta cusina
portho una estimació grant
mes tu'ns has dat un exemple
que volem aprofitar
de tot lo que poseheixo
dintre poch testament faig

l'una mitat per vosaltres
y per ells l'altre mitat
Gracias D. Pere.

Foto

Pe.

Felisios

Arturo y Clara viuran
que hi diu D. Pau?

Pa.

L'ou es cusina...

Art.

Ditjos qui convencer sap.

(a Clara.)

Pera comprate las joyas

Clareta, tinc un bon plan

Cla.

Quin es?

Art.

Fe'l meu benefici

al Pretiro.

Cla.

Això ray

La questió es que gent t'hi vinga

Art. Oh de següé que 'n vindrà
y farem una comedia
que doni per resultat
lo qu'ara veyem, las cosas
que fa fer lo vil metall.

Clà. Y als senyors que no 'ls convidas?

Art. Ells sempre son convidats
si tu 'ls vols de alguna cosa

Clà. Pròu, pròu, no hi posare' taps
Senyor, ja ho veuen so Clara
me caso ab un comediant
si hi ha algué que m'ho critiqui
li dire sens cap empariy
que sent tot lo del mon fassa
comedia a tot' hora 's fa.

Al aixo res mes puch dir

sols me resta demanar
una indicació que'm probi
si la Clara 'ls ha agradat.

Pròu.

[Decorative flourish]

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]